

BΙΟΣ

Οι άγιοι Πεντεκαίδεκα ιερομάρτυρες, που τιμώνται ιδιαίτέρως και είναι πολιούχοι της πόλεως του Κιλκίς, ανήκουν στην ευρύτερη χορεία των αγίων της Εκκλησίας μας και ειδικότερα των μαρτύρων. Μάρτυρες η Εκκλησία ονομάζει τους αγωνισαμένους μέχρι ψυχής και αίματος και μαρτυρήσαντας τη δόξη του Χριστού. (άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων). Μάρτυρας είναι αυτός που υπομένει θεληματικά τον σωματικό θάνατο, προκειμένου να παραμείνει πιστός στην ομολογία της πίστεως του στον Χριστό. Η αγία μας Εκκλησία αποκαλεί την ημέρα της εορτής των Μαρτύρων, την ημέρα του θανάτου τους, γενέθλια ημέρα, διότι αυτήν την ημέρα εισήλθαν στεφανηφόροι στην βασιλεία του Θεού. Γι' αυτό οι πιστοί πανηγυρίζουν και εορτάζουν με χαρά την ημέρα μνήμης της αθλήσεως των μαρτύρων. «Ο θάνατος των μαρτύρων είναι παρηγοριά των πιστών, παρηγορία των Εκκλησιών, σύσταση του χριστιανισμού, κατάλυση του θανάτου, απόδειξη της αναστάσεως, γελοιοποίηση των δαιμόνων, κατηγορία του διαβόλου, διδασκαλία της ενάρτητης ζωής, παρακίνηση για περιφρόνηση των παρόντων πραγμάτων και οδός για επιθυμία των μελλοντικών αγαθών, παρηγορία για τις θλίψεις που μας έχουν βρει και απία για υπομονή, καθώς και ρίζα και πηγή και μητέρα όλων των αγαθών» γράφει ο χρυσορρήμων άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Οι προστάτες και πολιούχοι της πόλεως του Κιλκίς Πεντεκαίδεκα Ιερομάρτυρες έζησαν τον 4ο μ.Χ. αιώνα, όταν αυτοκράτορας στην Κωνσταντινούπολη ήταν ο Ιουλιανός ο Παραβάτης (361-363 μ.Χ.). Άγνωστη παραμένει η καταγωγή τους, ενώ το Συναξάρι και το μαρτύριό τους (Πέτρου Βλαχάκου, Θεοφύλακτος Αχρίδος- Οι Δεκαπέντε Μάρτυρες της Τιβεριούπολης, εκδόσεις Ζήτρος) συνέγραψε ο Άγιος Θεοφύλακτος Αρχιεπίσκοπος Αχρίδος και πάσης Βουλγαρίας (11ος – 12ος μ. Χ. αι.). Στη σύντομη βασιλεία του ο Ιουλιανός προσπάθησε να ανασυγκροτήσει την αυτοκρατορία με βάση τις φιλοσοφικές και ειδωλολατρικές πεποιθήσεις του. Πρωταρχικό μέλημα του Ιουλιανού ήταν η αποκατάσταση και επαναφορά της ειδωλολατρικής θρησκείας. Άνοιξε ξανά τους ναούς των ειδώλων, επέστρεψε τις περιουσίες τους και άρχισε προσφορά δημοσίων θυσιών. Ταυτόχρονα έλαβε μέτρα κατά των Χριστιανών «των Γαλιλαίων» όπως περιφρονητικά τους αποκαλούσε. Τους απομάκρυνε από τα δημόσια αξιώματα, τους απαγόρευσε να φοιτούν στις διάφορες σχολές, αντικατέστησε τα χριστιανικά σύμβολα με ειδωλολατρικά. Η αρχική του αποτυχία τον εξαγρίωσε αφάνταστα εναντίον των Χριστιανών. Όπως αναφέρει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο Ιουλιανός πρόσταξε τους διοικητές των πόλεων, να συλλαμβάνουν τους Χριστιανούς και αν δεν αρνούσαν το Χριστό, να τους βασανίζουν μέχρι θανάτου. Σύμφωνα με αυτή τη διαταγή, ο τότε άρχοντας της Νίκαιας διέταξε τους χριστιανούς της περιοχής του να αρνηθούν την πίστη τους, διαφορετικά τους περίμεναν ανεκδιήγητα βασανιστήρια και ο θάνατος. Οι χριστιανοί, όταν τα άκουσαν αυτά, φώναξαν όλοι από κοινού: «Εμείς δεν μπορούμε να αρνηθούμε τον Χριστό, τον αληθινό Θεό και να θυσιάσουμε στα κουφά και άφωνα είδωλα». Αυτό τον γέμισε με πολύ θυμό και ακατάσχετη μανία, και άλλους από αυτούς τους υπέβαλε σε φρικτά βασανιστήρια και θανατώσεις, ενώ πολλοί ξέφυγαν στα όρη και τις ερημιές, κάποιοι διασκορπίστηκαν σε άλλους τόπους. Ανάμεσα στους τελευταίους ήταν οι Τιμόθεος, Κομάσιος, Ευσέβιος και Θεόδωρος οι οποίοι κατέφυγαν κατ' αρχάς στην Θεσσαλονίκη. Δεν έμειναν όμως πολύ καιρό και στην πόλη αυτή, λόγω των διωγμών, και κατέφυγαν βόρεια, στην πόλη

Στρώμνιτσα, που τότε ονομαζόταν Τιβεριούπολη. Η Στρώμνιτσα βρίσκεται τις υπώρειες της βορειοδυτικής προεκτάσεως της Κερκίνης, στη Βόρεια Μακεδονία, πλησίον εύφορης πεδιάδας και απέχει από τη Θεσσαλονίκη 104 χιλιόμετρα. Στην αρχαιότητα, στην ίδια θέση βρισκόταν η αρχαία ελληνική πόλη των Παιόνων, που ονομαζόταν Αστραϊόν ή Αιστραϊόν ή και Αστέριον. Κατά τον 3ο π.Χ. αιώνα μετονομάσθηκε σε Καλλιπόλη. Κατά την βυζαντινή περίοδο η πόλη ονομάζεται Τιβεριούπολη. Έτσι ονομάζεται από τον άγιο Θεοφύλακτο, Αρχιεπίσκοπο Αχρίδος και πάσης Βουλγαρίας (τέλη του 11ου αιώνα), σε χρυσόβουλα των Κομνηνών και από βυζαντινούς συγγραφείς κυρίως από τον Νικηφόρο Γρηγορά. Υπό ποιες συνθήκες πήρε την ονομασία αυτή δεν υπάρχει συγκεκριμένη μαρτυρία. Ο καθηγητής Αθανάσιος Αγγελόπουλος στο βιβλίο του «Βόρειος Μακεδονία – Ο Ελληνισμός της Στρωμνίτσης», γράφει ότι η ονομασία έγινε μάλλον επί αυτοκράτορα του Βυζαντίου ονόματι Τιβερίου. Αυτοκράτορες με αυτό το όνομα υπήρξαν δύο. Ο πρώτος βασίλευσε λίγο μετά τον Ιουστινιανό (578-582) και ο δεύτερος αργότερα (689-705). Το πιθανότερο είναι να δόθηκε επί του πρώτου Τιβερίου. Δεν αποκλείει ο καθηγητής το ενδεχόμενο να μετονομάστηκε σε Τιβεριούπολη, λόγω της παραμονής εκεί του Ρωμαίου αυτοκράτορα Τιβερίου (14-37 μ.Χ.). Στα χρόνια της Σερβοβουλγαρικής κατοχής της πόλης, η Τιβεριούπολη έλαβε την ονομασία «Στρώμνιτσα». Από τον 11ο αιώνα έως τον 13ο αιώνα η πόλη καθίσταται αντικείμενο έριδος μεταξύ Βυζαντινών και Βουλγάρων, ως παραμεθόριο κάστρο, και τότε ονομάστηκε προφανώς Στρώμνιτσα. Η ονομασία αυτή προήλθε από τον ποταμό Στρυμώνα ο οποίος ονομάζεται από τους Βουλγάρους «Στρούμα». Την περιοχή της Στρώμνιτσας διαρέει ομώνυμος παραπόταμος του Στρυμώνα, τον οποίο οι Βούλγαροι ονομάζουν «Στρούμπζα» ή «Στρώμνιτσα». Έτσι διατηρήθηκε η ονομασία Στρώμνιτσα και η πόλη κατοικείται από ανθηρό Ελληνισμό όλη την περίοδο της αιχμαλωσίας του Γένους στους Οθωμανούς ως το 1913. Στην Τιβεριούπολη, λοιπόν, την κατόπιν Στρώμνιτσα κατέφυγαν οι τέσσερις πρώτοι Ιερομάρτυρες, οι οποίοι, με την αγία ζωή τους και την φλογερή διδασκαλία τους «έσπειραν τον σπόρο του θείου λόγου στα χωράφια των ψυχών και δημιούργησαν με επιμέλεια για τον Χριστό ένα εύφορο και καλλιεργημένο χωράφι, γεμάτο στάχια» (άγιος Θεοφύλακτος). Ο άγιος βίος και η χαριτόβρυτος πολιτεία τους είλκυσε και άλλους έντεκα ιερείς και μοναχούς της Τιβεριούπολης, απαρτίζοντας «την Τρίτη πεντάδα» των πιστών δούλων και εργατών του αμπελώνος Χριστού. Τα ονόματα των αγίων είναι: Τιμόθεος, και Θεόδωρος επίσκοποι. (Ο Θεόδωρος είναι ένας από τους 318 θεοφόρους πατέρες της Α' Οικουμενικής Συνόδου, ενώ ο Τιμόθεος κατέστη επίσκοπος Τιβεριουπόλεως). Πέτρος, Ιωάννης, Σέργιος, Θεόδωρος, Νικοφόρος οι ιερείς, Βασίλειος και Θωμάς διάκονοι, Ιερόθεος, Δανιήλ, Χαρίτων, Σωκράτης, Κομάσιος και Ευσέβιος οι μοναχοί. Όλοι μαζί οι άγιοι ζούσαν αγγελική ζωή, φώτιζαν τις ψυχές των ανθρώπων, ήλεγχαν την πλάνη των ειδώλων στην Τιβεριούπολη και την ευρύτερη περιοχή ενώ έλαβαν από τον μισθαποδότη Κύριο και το χάρισμα της θαυματουργίας, και μάλιστα των ιάσεων. Η ιεραποστολική και χριστιανική δράση των Δεκαπέντε εργατών του Ευαγγελίου διαδόθηκε «επί πτερύγων ανέμων» και έφτασε ως την Θεσσαλονίκη. Εκεί ήταν διοικητές ο Ουάλλης και ο Φίλιππος, φανατικοί ειδωλολάτρες, τυφλά όργανα του δυσσεβούς Ιουλιανού. Ακούγοντας οι δυο την δράση των αγίων, έσπευσαν στην Τιβεριούπολη, τους συνέλαβαν και τους προσήγαγαν σε δημόσια δίκη. Εκεί τους επιτίμησαν και τους κατηγορήσαν ότι περιφρονούν τα διατάγματα του βασιλέως και πιστεύουν ως Θεό αυτόν που σταυρώθηκε

με ληστές. Οι άγιοι, χωρίς δισταγμό και με θάρρος στον αληθινό Θεό, ομολόγησαν την πίστη τους, διαλαλώντας το αποστολικό «ουδείς ημάς χωρίσει της αγάπης του Χριστού», αποδεικνύοντας ταυτόχρονα το άλογον της ειδωλολατρίας. Μάλιστα, η πειστικότητα των επιχειρημάτων τους ήταν τέτοια, ώστε οι δυο τύραννοι τους διέκοψαν τον ειρμό του λόγου τους λέγοντας τους «ομολογείτε τους αθανάτους θεούς ή όχι;». «Ποτέ» είπαν οι μάρτυρες «δεν θα θυσιάσουμε στους δαίμονες και τα είδωλά τους, αφού ο Χριστός ο Θεός μας απάλλαξε από τη δουλεία των δαιμόνων». Η γενναία απάντησή τους εξόργισε τους δυο διοικητές που αποφάσισαν την με ξίφος θανάτωση των αγίων. Ξεκίνησαν λοιπόν με χαρά και αγαλλίαση, για τον τόπο του μαρτυρίου τους, όπου και έλαβαν τα αμάραντα στέφανα της αθλήσεως τους. Ένας από τους Πεντεκαίδεκα αγίους, ο ιερέυς Πέτρος, «θείω ζήλω πυρωθείς την καρδίαν» φώναξε λίγο προ του μαρτυρίου: «Παραβάτες των έργων και εχθροί της αλήθειας, γιατί χύνετε χωρίς αιτία το αίμα των δικαίων, για τους οποίους δεν αποδείχτηκε τίποτε που ν' αξίζει τον θάνατο, αλλά μάλλον όλες οι πράξεις τους αξίζουν τιμές και στεφάνια;». Αυτά τα λόγια μόλις τα άκουσαν οι μιαροί εκείνοι άρχοντες, πρόσταξαν να ξαπλώσουν καταγής τον μάρτυρα και να τον χτυπήσουν με ραβδιά, έπειτα να του κόψουν τα χέρια και τελικά να τον θανατώσουν με ξίφος. Τα χέρια του αγίου τα πέταξαν στα σκυλιά. Ένα από αυτά, το δεξιό χέρι έπεσε στα πόδια μιας εκ γενετής τυφλής, η οποία μόλις το αντιλήφθηκε το πήρε στο σπίτι της και το φρόντισε. Και από τη χαρά της για τον ανεκτίμητο θησαυρό που κατείχε, καταφιλούσε το χέρι του μάρτυρα, το αγκάλιαζε, το τοποθετούσε στα μάτια της. Και τότε έγινε το μεγάλο θαύμα του Κυρίου – ανοίξανε τα μάτια της και βρήκε το φως της. Το άγιο αυτό λείψανο, η ευσεβής γυναίκα το εναπέθεσε αργότερα στη Θεσσαλονίκη, στον Ιερό Ναό της καλλινίκου μάρτυρος Αναστασίας, το οποίο όμως αργότερα επέστρεψε στην Στρώμνιτσα. Μετά την επιστροφή των χριστιανομάχων διοικητών στη Θεσσαλονίκη, οι πιστοί της Τιβεριούπολης πήραν τα ιερά λείψανα των αγίων, τα τοποθέτησαν σε λάρνακες, στις οποίες έγραψαν το όνομα, τη ζωή και το αξίωμά τους. Ήταν 28 Νοεμβρίου του 362 μ. Χ. Αργότερα ανήγειραν και μεγαλοπρεπή ναό, όπου τοποθετήθηκαν οι Δεκαπέντε λάρνακες που αποτέλεσαν πηγή θαυμάτων και ιάσεων, πολλά από τα οποία διασώζει ο βιογράφος τους άγιος Θεοφύλακτος ώστε όπως γράφει, «να γίνει η Τιβεριούπολη ένας λαμπρός πυρσός, που άπλωνε το φως της πίστης σε άλλες πόλεις και ανακαλούσε από την σκοτεινή πλάνη όσους βρίσκονταν στο πέλαγος της απιστίας». Δυστυχώς, εξαπτίας βαρβαρικών αλώσεων και καταστροφών τα λείψανα των αγίων χάθηκαν και μόνο το δεξιό χέρι του Ιερομάρτυρα Πέτρου διασώθηκε, το οποίο επεστράφη στην Στρώμνιτσα και το κρατούσαν οι ευσεβείς Έλληνες της Στρώμνιτσας ως θησαυρό πολυτίμητο, στους δίσεκτους χρόνους της τουρκικής σκλαβιάς. Κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Βαλκανικού Πολέμου, ο ένδοξος ελληνικός στρατός, απελευθερώνει και την Στρώμνιτσα από τον βουλγαρικό ζυγό. Στις 26 Ιουνίου του 1913 εισέρχεται στην πόλη μια ίλη του ελληνικού ιππικού και την απελευθερώνει. Χαράς ευαγγέλια. Η πόλη πλημμυρισμένη από την κυανόλευκη υποδέχεται τους απελευθερωτές με το «Χριστός Ανέστη». Δυστυχώς όμως με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου στις 26 Ιουλίου του 1913 η πόλη επιδικαζόταν στους Βουλγάρους. Το τρομακτικό νέο γνωστοποιείται τηλεγραφικώς στον τότε Μητροπολίτη Στρώμνιτσας Αρσένιο και εκείνος περίλυπος και με δάκρυα στα μάτια το ανακοινώνει στο ποιμνιό του. Τα άδικα και θλιβερά νέα διαδόθηκαν αστραπιαία. Η κατάφωρα άδικη απόφαση των Μεγάλων

Δυνάμεων υποχρέωνε τους Στρωμνισιώτες να ζήσουν κάτω από το μένος των Βουλγάρων. Αποφάσισαν να εγκαταλείψουν την αγαπημένη τους πατρίδα και να καταφύγουν στην Ελλάδα, αφού πρώτα κάψουν τα σπίτια και τα ακίνητα υπάρχοντά τους, για να μην βρουν τίποτε οι Βούλγαροι. Έτσι, ο Ελληνισμός της πανάρχαιας ελληνικής πόλεως Αιστραίον ή Τιβεριουπόλεως ή Στρώμνισσας εγκατέλειπε κατώδυνος την προγονική του γη. Πολλοί εξ αυτών των προσφύγων Στρωμνισιωτών εγκαταστάθηκαν στην ερειπωμένη από τον πόλεμο πόλη του Κιλκίς (περίπου 3.500) την οποία με πολύ ζήλο και αγάπη άρχισαν γρήγορα να την ανοικοδομούν. Άλλοι εγκαταστάθηκαν στην Θεσσαλονίκη. Οι Στρωμνισιώτες έφεραν μαζί τους στο Κιλκίς ως ιερά κειμήλια μια παλαιά εικόνα των Πεντεκαίδεκα ιερομαρτύρων, την οποία εναπόθεσαν σ' έναν παλαιό ναό της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος κοντά στο Κοιμητήριο, τον οποίο μετονόμασαν σε ναό των Πεντεκαίδεκα Ιερομαρτύρων και μια παλιά Εικόνα του Αγίου Δημητρίου, την οποία εναπόθεσαν επίσης σε έναν παλαιό ναό του Αγίου Αθανασίου, που μετονόμασαν και αυτόν σε ναό του Αγίου Δημητρίου λόγω του ότι και στην Στρώμνισσα υπήρχε ναός προς τιμήν του Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ο οποίος μάλιστα, ήταν ο Μητροπολιτικός ναός της πόλεως. Ο μεγαλύτερος θησαυρός όμως που έφεραν από την πατρίδα είναι το ιερό λείψανο, το δεξί χέρι του Ιερομάρτυρα Πέτρου του Πρεσβυτέρου, ενός από τους Πεντεκαίδεκα, το οποίο εναπόθεσαν και αυτό στον μετονομασθέντα ναό. Οι Στρωμνισιώτες εγκαταστάθηκαν στο Κιλκίς γύρω από τους δύο προαναφερθέντες ναούς. Το 1967 με ενέργειες του τότε Μητροπολίτη Πολυανής και Κιλκισίου Χαρίτωνα Συμεωνίδη του Ποντίου, προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδας και προς το αρμόδιο Υπουργείο, καθιερώθηκε με Βασιλικό Διάταγμα της 19ης Ιουλίου 1967 να εορτάζονται επίσημα ως πολιούχοι της πόλεως Κιλκίς και η ημέρα της γιορτής τους (28 Νοεμβρίου) ως αργία για τον τόπο. Στα επόμενα χρόνια όμως ο παλιός ναός έπαθε σημαντικές ζημιές από σεισμούς και γκρεμίσθηκε. Στις 12 Ιουνίου 1977 θεμελιώθηκε ο σημερινός περικαλλής ναός των αγίων, από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Αμβρόσιο Στάμενα, τον μετέπειτα Παροναξίας, ιερατεύοντος του π. Σταματίου Χατζοπούλου. Τα θυρανοίξια του νέου ναού έγιναν στις 27 Νοεμβρίου 1989, ενώ τα Εγκαίνια στις 21 Οκτωβρίου 1990 ιερατεύοντος του π. Σταύρου Χριστοφορίδη. Στο νέο πλέον ναό, βρίσκεται θησαυρισμένο και το ιερό λείψανο και η παλαιά εικόνα. Ο ευσεβής λαός του Κιλκίς, κάθε χρόνο στις 28 Νοεμβρίου, τιμά και γεραίρει την μνήμη των πολιούχων κα προσπατών του Πεντεκαίδεκα Ιερομαρτύρων. Δημήτριος Νατσιός δάσκαλος – θεολόγος Κιλκίς